

TENDENCIES OF PHYSICAL EDUCATION DEVELOPMENT IN UKRAINE AT THE BEGINNING OF XXI CENTURY

Dereka Tetjana, PhD in physical education and sport, associate professor, The Head of Physical Education and Sport Pedagogy Department, Borys Grinchenko Kyiv University, 18/2 Bulvarno-Kudriavska Str, Kyiv, Ukraine, 04053, t.dereka@kubg.edu.ua

The article defines and describes the trends of modern physical education in Ukraine. The features of physical education step training system forming were analyzed. The opportunities of continuous professional training educational programs improvement in basic, biomedical, psychologically-pedagogical and pedagogically sports-teaching blocks of disciplines were designated.

The content of the educational process formation must necessarily take into account national traditions and customs through the introduction of ethnic and cultural components in the content of physical education.

The teaching aids and computer technologies usage in the specialists' training educational process corresponds to real societal and social needs in a highly qualified competitive physical education specialists.

An important part of the learning process and both a mean of direct feedback establishing between teacher and student are improving the control system of the physical education specialists' training educational process.

There are peculiarities of the future specialist identity formation process and also his professional skills that will ensure his ability to lifelong professional learning and formation of his own motivation to achieving the acme characterized.

Factors that enable professionals to succeed in the physical education profession such as: the ability to carry out educational activities; creativity; intellectual ability; professional orientation; personal qualities; external and internal factors (favorable educational environment, the strong personalities impact) were defined.

There are terms of improving guidance and the selection of future professionals determined. The special attention is focused on improving the system of students' independent work and the transition to study at a research basis.

Key words: competitiveness; competence; educational programs; development trends; specialist; physical education; physical education specialist' training.

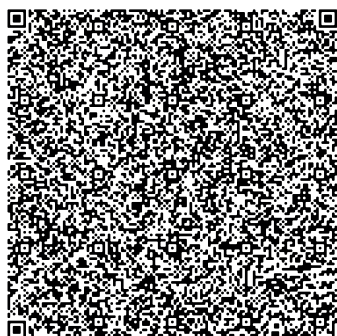
Стаття надійшла до редакції 16.08.2016
Прийнято до друку 29.09.2016

УДК 378:615.15(477) «199»

Валентина Сліпчук

ORCID iD 0000-0002-9552-029X

доцент кафедри медичної та загальної хімії,
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
бульвар Шевченка, 13, 01601 Київ, Україна,
vslepchuk@mail.ru

МЕРЕЖА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ У 90-Х РР. ХХ СТОЛІТТЯ

У статті на основі аналізу архівних матеріалів показано мережу вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів та медичних (фармацевтичних) училищ у 90-х рр. ХХ ст.; розглянуто мережу та контингент за спеціальностями по медичним (фармацевтичним) училищам денного відділення по областях України; мережу та контингент медичних (фармацевтичних) училищ за спеціальністю «фармацевтична справа» на теренах України; мережу та контингент майбутніх фахівців фармацевтичної галузі України по фармацевтичним факультетам медичних (фармацевтичних) інститутів УРСР.

Ключові слова: мережа фармацевтичних закладів освіти; професійна підготовка; фахівці фармацевтичної галузі.

Вступ. У медичні (фармацевтичні) училища у 90-х рр. ХХ ст., в першу чергу з метою професійної підготовки фахівців для фармацевтичної галузі зараховувались особи, які не проходили в фармацевтичний або медичний інститут по конкурсу та які мали право бути зарахованими без співбесіди згідно

наказу Мінвуза України № 123 від 22.05.1991 р. і листа МОЗ України № 8.02-31 / 660 від 30.07.1991 р. (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 84, арк. 20).

По областях Львівська – Чернігівська та м. Севастополь на базі середньої школи на початку 90-х рр. ХХ ст. за спеціальністю «фармація» професійна підготовка не відбувалась (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 129, арк. 1).

Професійна підготовка фахівців фармацевтичної галузі із вищою фармацевтичною освітою окресленого нами періоду здійснювалась у Харківському державному фармацевтичному інституті, на фармацевтичному факультеті Запорізького та Львівського державних медичних інститутів (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 131, арк. 1-18).

Мета статті – проаналізувати архівні матеріали щодо мережі фармацевтичних закладів освіти в Україні, які сприяли розвитку професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі.

Мережа фармацевтичних закладів освіти в Україні. По медичним (фармацевтичним) училищам денного відділення Міністерства охорони здоров'я України контингент учнів за 13 спеціальностями для професійної підготовки фахівців галузі охорони здоров'я на початку 1992-1993 н.р. ХХ ст. (по областях Вінницька – Кіровоградська та Республіці Крим) на базі неповної середньої школи нараховував 41938 учнів, з них за спеціальністю «фармація» професійна підготовка здійснювалась лише для 592 учнів (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 128, арк. 1). Таким чином, із загальної кількості учнів медичних (фармацевтичних) училищ України, на базі неповної середньої школи лише 1,41 % склали майбутні фармацевти.

Контингент учнів за спеціальностями по медичним (фармацевтичним) училищам денного відділення Міністерства охорони здоров'я України з метою професійної підготовки фахівців для галузі охорони здоров'я на початку 1992-1993 н.р. ХХ ст. (по областях Вінницька – Кіровоградська та Республіці Крим) на базі середньої школи нараховував 37962 учня, з них за спеціальністю «фармація» професійна підготовка здійснювалась для 1033 учнів (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 128, арк. 2). План прийому до середніх медичних (фармацевтичних) навчальних закладів за спеціальністю «фармацевтична справа» по областях України (Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Кримська, Луганська, Одеська, Сумська, Херсонська області та м. Київ) на початку 90-х рр. ХХ ст. становив 630 осіб. Найбільший план прийому до фармацевтичного училища був у Житомирській області – 270 осіб (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 90, арк. 1-4).

Таким чином, із загальної кількості учнів медичних (фармацевтичних) училищ України, на базі середньої школи лише 2,72 % склали майбутні фармацевти. Отже, кількість майбутніх фармацевтів на базі середньої школи у медичних (фармацев-

тичних) училищах України була у 2 рази більше у порівнянні із кількістю майбутніх фармацевтів на базі неповної середньої школи.

Мережа медичних (фармацевтичних) училищ за спеціальністю «фармацевтична справа» на теренах України з метою професійної підготовки фахівців для фармацевтичної галузі у 90-х рр. ХХ ст. (по областях Вінницька – Кіровоградська та Республіці Крим) складалася з: Стахановське базове медичне училище, Криворізьке медичне училище, Горлівське медичне училище, Житомирське фармацевтичне училище ім. Г. С. Протасевича, Кіровоградське медичне училище, Глухівське медичне училище, Київське медичне училище №2, Харківське медичне училище № 1, Харківський хіміко-фармацевтичний технікум, Херсонське медичне училище. Найбільшу кількість фармацевтів у 90-х рр. було підготовлено в Житомирському фармацевтичному училищі ім. Г. С. Протасевича, Стахановському базовому медичному училищі та Київському медичному училищі № 2 (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 128, арк. 3-56; ф. 342, оп. 19, спр. 129, арк. 2-60).

Аналіз архівних джерел показав, що у 1992-1993 н.р. ХХ ст. на вечірньому та заочному відділеннях медичних училищ України учнів за спеціальністю «фармація» з метою професійної підготовки фахівців для фармацевтичної галузі не було (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 130, арк. 1-52).

Щодо плану прийому до медичних (фармацевтичних) середніх навчальних закладів МОЗ України за спеціальністю «фармацевтична справа» для професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі на 1994-1995 н.р. ХХ ст., то він збільшився та складав по областях України – 450 учнів.

Найбільша кількість фармацевтів у 1994-1995 н.р. професійну підготовку отримувала у Житомирському фармацевтичному училищі ім. Г. С. Протасевича, Горлівському медичному училищі, Стахановському медичному училищі та у Харківському хіміко-фармацевтичному технікумі (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 277, арк. 1-6).

Що стосується професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі із вищою фармацевтичною освітою, то мережу та контингент майбутніх фахівців фармацевтичної галузі України по фармацевтичним факультетам медичних (фармацевтичних) інститутів УРСР для прикладу, на початку 1992-1993 н.р. ХХ ст. представлено у таблиці 1.

Таким чином, 51,06% фахівців фармацевтичної галузі України на початку 90-х рр. ХХ ст. отримували професійну підготовку у Харківському державному фармацевтичному інституті.

Висновки. План прийому майбутніх фахівців фармацевтичної галузі на I курс вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів України на фармацевтичний факультет спеціальності 0405 «фармація» в 1993-1994 н.р. ХХ ст. складав 520 осіб (ЦДАВО України: ф. 342, оп. 19, спр. 179, арк. 1).

Таблиця 1.

Мережа та контингент майбутніх фахівців фармацевтичної галузі України по фармацевтичним факультетам медичних (фармацевтичного) інститутів УРСР на початок 1992-1993 н.р. ХХ ст.

№ п/п	Назва навчального закладу	Майбутніх фахівців по курсам					Всього майбутніх фахівців	Фактичний випуск
		1 к.	2 к.	3 к.	4 к.	5 к.		
1.	Львівський державний медичний інститут	166	215	193	206	235	1015	223
2.	Запорізький державний медичний інститут	252	347	317	328	333	1577	287
3.	Харківський державний фармацевтичний інститут (фармацевтичний факультет)	340	325	426	396	413	1900	333
4.	Харківський державний фармацевтичний інститут (факультет промислової фармації)	60	-	-	-	-	60	-
5.	Харківський державний фармацевтичний інститут (заочне навчання)	-	76	192	236	240	744	150
Всього		818	963	1128	1166	1221	5296	993

Джерело: [ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 131, арк. 1-18].

Для збільшення кількості майбутніх фахівців фармацевтичної галузі на теренах України, починаючи з 1994-1995 н.р. ХХ ст. оголошення про умови прийому до фармацевтичної академії з метою професійної підготовки фахівців фармацевтичної галузі розмішувались у газеті «Фармація України», на адресу всіх ОВО «Фармація» розсилалися листи з інформацією про поновлення набору на заочне відділення. В Українській фармацевтичній академії проводилися «Дні відкритих дверей». Майбутні фахівці фармацевтичної галузі зустрічалися з керівництвом фармацевтичної академії та мали змогу познайомитись з кафедрами, навчальними та науковими лабораторіями. Протягом навчального року при фармацевтичній академії діяли вечірні та заочні підготовчі курси, з 1994 р. працювали двотижневі підготовчі курси з хімії і біології.

З 1994-1995 н.р. ХХ ст. був збільшений план прийому майбутніх фахівців фармацевтичної галузі на І курс вищих медичних (фармацевтичних) навчальних закладів України на фармацевтичний факультет до 580 осіб (ЦДАВО України, ф. 342, оп. 19, спр. 272, арк. 23; ф. 342, оп. 19, спр. 272, арк. 81; ф. 342, оп. 19, спр. 272, арк. 124).

Отже, в 90-х рр. ХХ ст. найбільша кількість фахівців для фармацевтичної галузі (фармацевтів) отримувала професійну підготовку у Житомирському фармацевтичному училищі ім. Г. С. Протасевича, Стахановському медичному училищі та у Харківському хіміко-фармацевтичному технікумі.

Найбільша кількість фахівців фармацевтичної галузі з вищою фармацевтичною освітою професійну підготовку отримувала у Запорізькому медичному інституті та в Українській фармацевтичній академії.

Література

1. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 84, арк. 20.
2. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 129, арк. 1.
3. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 131, арк. 1-18.
4. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 128, арк. 1.
5. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 128, арк. 2.
6. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 128, арк. 3-56.
7. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 129, арк. 2-60.
8. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 130, арк. 1-52.
9. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 277, арк. 1-6.
10. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 131, арк. 1-18.
11. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 179, арк. 1.
12. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 272, арк. 23.
13. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 272, арк. 81.
14. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 272, арк. 124.
15. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України, ф. 342, оп. 19, спр. 90, арк. 1-4.

SIEĆ FARMACEUTYCZNYCH PLACÓWEK OŚWIATOWYCH W UKRAINIE W LATACH 90-TYCH XX STULECIA

Slepchuk Valentine, adiunkt katedry chemii medycznej i ogólnej,
Narodowego Uniwersytetu Medycznego imienia O. O. Bogomolca,
bul. Szewczenki 13, 01601 Kijów, Ukraina, vslepchuk@mail.ru

Na podstawie przeprowadzonych badań materiałów archiwalnych w artykule został reprezentowany przegląd sieci Wyższych Uczelni Medycznych oraz Szkół Zawodowych o profilu farmaceutycznym w funkcjonujących placówek oświatowych w okresie lat 90-t XX stulecia; rozstała przeanalizowana sieć i kontyngent kierunków specjalizacji przygotowania medycznego (farmaceutycznego) przez Szkoły Zawodowe dziennej formy studiów wszystkich obwodów Ukrainy; sieć i kontyngent kierunków specjalizacji przygotowania medycznego (farmakologia) przez Szkoły Zawodowe na obszarze Ukrainy; sieć i kontyngent przyszłych fachowców z tej branży Ukrainy według kierunku farmacji (farmaceutyki) przygotowywanych przez Instytuty USRR.

Słowa kluczowe: sieć farmaceutycznych placówek oświatowych; przygotowanie zawodowe; fachowcy z branży farmacji.

NETWORK OF PHARMACEUTICAL EDUCATION INSTITUTIONS IN UKRAINE IN 90S OF THE 20th CENTURY

Slipchuk Valentina, associate professor of the department of medical and general chemistry, Bohomolets National Medical University, 13 Shevchenka boulevard, 01601 Kyiv, Ukraine, vslepchuk@mail.ru

Based on the analysis of archives, this article shows the network of higher medical (pharmaceutical) educational institutions and medical (pharmaceutical) specialized schools of the 90s of the 20th century; also it is considered a topic about network and cohort of medical (pharmaceutical) specialized schools of the full-time course by major in regions of Ukraine; the network and cohort of medical (pharmaceutical) specialized schools with a major in «Pharmacy» within the territory of Ukraine; the network and cohort of future specialists of pharmaceutical branch of Ukraine by pharmaceutical departments of medical (pharmaceutical) institutes of USSR.

Keywords: network of pharmaceutical education institutions, professional training, specialists of pharmaceutical branch.

Стаття надійшла до редакції 01.09.2016

Прийнято до друку 29.09.2016